

Alkoin eettä
nuoruus
syntymä lapsuus

Eettinen

Eetiikkaan kuuluva tai perustuva, moraalifilosofinen
normatiivisen **etiikan** arvoissa pitäytyvä, moraalifilosofinen
moraalinen, siveellinen

Etiikka

Hyvää ja paha
ihmisten **moraalista** toimintaa tutkiva tieteenhaara
tutkii siveellisiä arvoja ja muita moraalisiin liittyviä kysymyksiä

Moraali

Yhteisössä vallitsevat eettiset käsitykset
arvostukset ja käyttäytymisen säännöt
henkinen ryhti ja **henkinen kestävyys**

Työssäni olen lupautunut

Palvelemaan lähimmäisiäni ihmisyyttä ja elämää kunnioittaen

Päämääränäni terveyden ylläpitäminen ja edistäminen, sairauksien ehkäiseminen, sairaiden parantaminen ja heidän kärsimystensä lievittäminen

Epäitsekkäästi, korkealla ammattitaidolla, kunnioittaen humanistisia arvoja, toteuttaen sosiaalista oikeudenmukaisuutta ja noudattaen yleisiä lääkärin etiikan periaatteita

Osoittamaan käytökselläni ja toiminnallani olevani tehtävän vaatiman **luottamuksen ja kunnioituksen arvoinen**

Eettisesti hyvä hoito

perustuu lainsäädäntöön, eettisiin ohjeisiin ja kansainvälisiin julistuksiin

KAISA

- 16-vuotias, murrosikäkehitys täysi, asiat kunnossa
- lapsuusiältä kilpirauhasen vajaatoiminta
- tabletti-korvaushoidolla normaalisti kasvanut ja kehittynyt, vuosien hoitokontakti
- muuttanut kotoa koulun asuntolaan, alkanut oireilla
- kontrollissa poikkeavat arvot: TSH 148 ja T4v 8
- oireet sopivat kilpirauhasen vajaatoimintaan
- unohtanut lääkityksensä kokonaan

TILA KORJAANTUU LÄÄKITYKSELLÄ

ENNAKOINTI – EI OLE ITSESTÄÄNSELVIÄ OLETUKSIA

PYSYVÄN HOITAMISEN TÄRKEYDEN TAJU - HOITOVASTUU

TERO

- 16-vuotias poika, terve, ammattikoulussa
- pituus 150cm, paino 42 kg
- vanhemmat ä/i 154/167, isä kasvanut vielä armeijassa
- Teron murrosikäkehitys käynnistetty ns. joudutushoidolla
- on vasta tulossa pituuskasvun spurttivaiheeseen
- voiman kehittymiseen on vielä aikaa
- on aloittanut työharjoittelun raksalla

ON TERVE

TARVITSEE TUKEA PÄRJÄTÄKSEEN FYYSISESSÄ MAAILMASSA
TOIVOTTU TUKI PERHELTÄ, ISÄLTÄ

ANNU

- 15-vuotias tyttö, murrosikäkehitys täysi, tupakoi
- pituus 163 cm, paino 112kg, BMI 41
- masentunut ja hoidossa nuorisopsykiatrialla, verenpaine koholla, sokerinsieto heikentynyt, HbA1c 6.2, triglyseridit yli 5, HDL-kol matala
- suvussa varhaisia sydäninfarkteja, sokeritautia
- LIHAVUUDEN LIITÄNNÄISSAIRAUKSIEN UHKA SUURI
- EI NYT VOIMAVAROJA FYYSISEN TILAN HOITOON, PAINONHALLINTAAN JA ELÄMÄNTAPAMUUTOKSIIN
- TARVITSEE AIKAA JA TUKEA – RIITTÄÄKÖ SE? KELLO KÄY
- ENNALTAEHKÄISYSSÄ OLEMME JO MYÖHÄSSÄ
- OLISIKO TABLETILLE TARVETTA – SIITÄ HYÖTYÄ VAI HAITTAA?

TITTA

- 16-vuotias, sairastui diabetekseen ala-asteella
- tavallinen nuori, murrosikäkehitys loppuillaan
- viime vuosina hoitotasapaino huono
- sairaalaan päivystyksenä huonossa kunnossa
- koulu loppunut, ollut juhlimassa, insuliineja jäänyt väliin?

HENKEÄ UHKAAVAN METABOLISEN KRIISIN HOITO TEHOLLA
VOIKO TÄTÄ TILANNETTA ENNAKOIDA?

OMAN HOITOMOTIVAATION JA VASTUUN ETSINTÄ JATKUU

JERE

- 15-vuotias poika, jolla kromosomipoikkeavuus
- murrosikäkehitysseurannassa, testosteroni hoito
- asiat ovat olleet kutakuinkin kunnossa
- äiti soittaa: poika käynyt kotona käsiksi
- olleet edellisenä iltana päivystyspoliklinikalla
- tilanne kotona on edelleen kireä, uhkaava
- äiti kysyy: voisinko auttaa?

MINNE OHJAAN?

TIIA

- 16-vuotias, keskosena syntynyt, perhe tavallinen
- vastasyntyneisyyskauden ongelmista monien vaikeuksien kautta selvinnyt, hentona kasvanut,
- oppimisvaikeuksia, ajoittainen astmaoireilu
- käynyt ikänsä kontrolleissa poliklinikallani, nyt vuosittain
- tarina muuttunut edelliseltä käynniltä
- pelkää olevansa raskaana
- yhdenillan suhteita, ei käytä ehkäisyä, tupakoi,
- humalaviikonloppuja
- vanhemmat mukana poliklinikalla, ovat huolissaan

VAARASSA

ITSETUNNON VAHVISTAMINEN

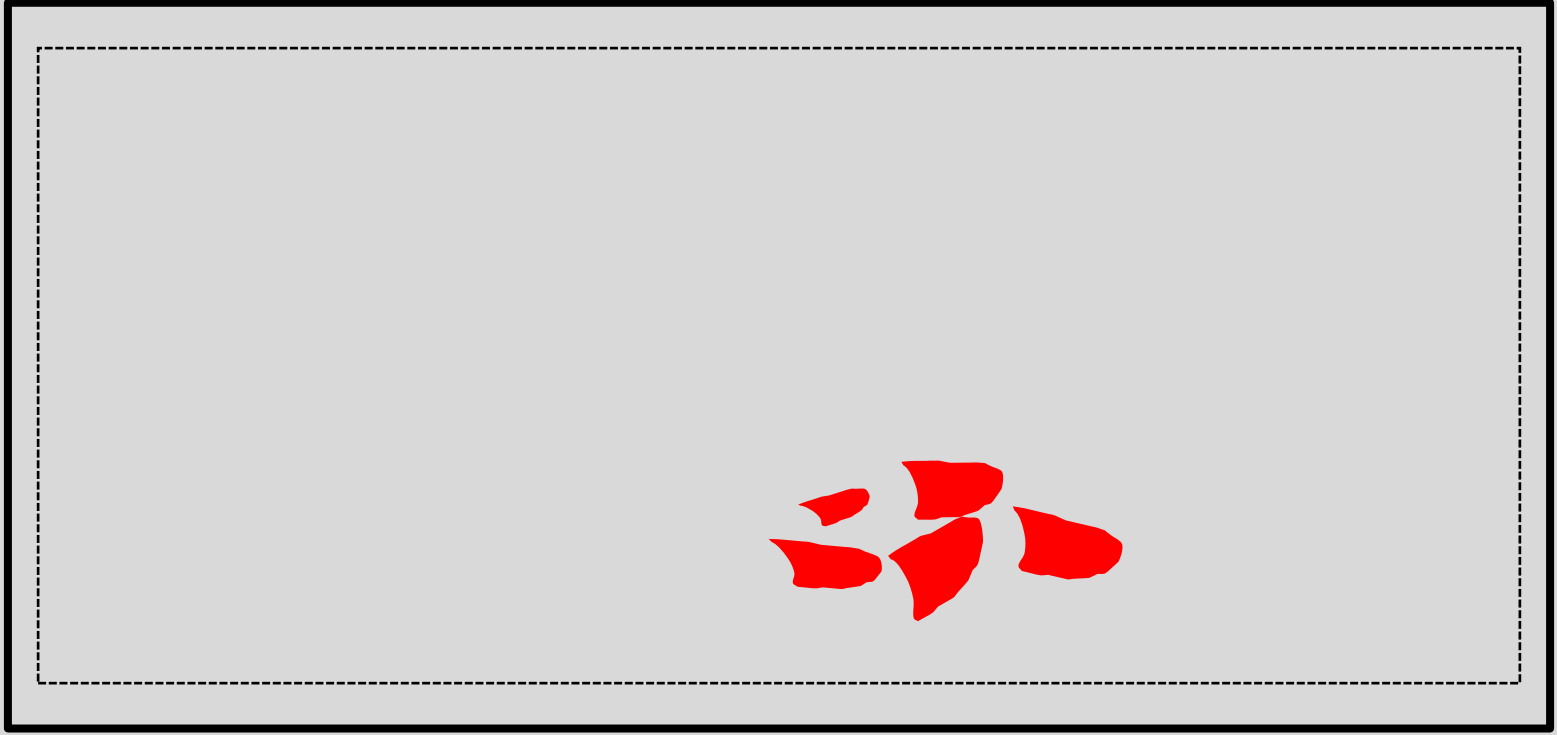
-> ITSENSÄ SUOJAAMINEN

JÄIKÖ JOTAKIN HUOMIOIMATTA HOIDON AIKANA?

ANNE

- 14-vuotias tyttö, yksin astmakontrollissa
- hoitaa ilmeisen itsenäisesti ja hyvin vaikean astmansa
- pyytää ehkäisytablettireseptiä
- kysyn poikakaverista ja Anne kertoo seurustelevansa intiimisti 18-vuotiaan pojan kanssa

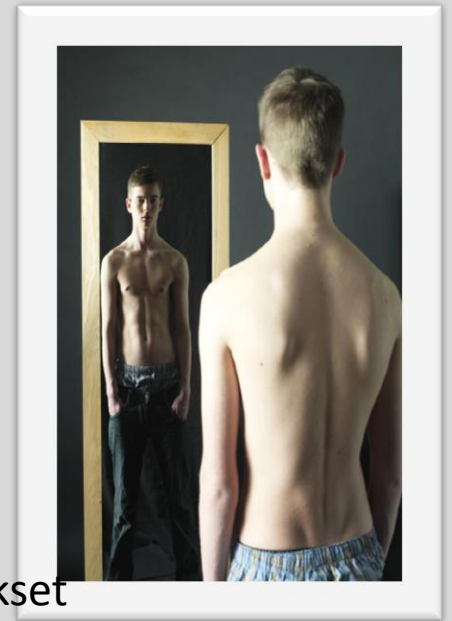
MITÄ TEEN?
TEENKÖ NIIN KUIN PITÄISI TEHDÄ?

Nuoruuden kehitystehtävät

- Fyysinen kasvu
- Seksuaalinen kypsyminen
- Psyykkinen kasvu

Kasvu, kehon koostumus, aineenvaihdunnalliset muutokset sekundaariset sukupuoliominaisuudet, fertiliteetti, muutokset aivoissa, käyttäytymisessä, mielialassa

- Omien elämänarvojen omaksuminen
- Irtaantuminen omista vanhemmista
- Oman yhteiskuntapaikan löytäminen

Uudenlaisen suhteen luominen

Oma kaveripiiri, parisuhde, perhe, ammatti

Sairaus

KESKEISIÄ HAASTEITA NUORTEN HOIDOSSA

Miten auttaa varttuvaa nuorta

- Selviämään sairautensa kanssa turvallisesti mahdollisimman terveeseen aikuisuuteen
- Hyväksymään sairautensa, oman normaaliutensa
- Arvostamaan itseään ja vaalimaan terveyttä
- Motivoitumaan hoitoon ja itsestä huolehtimiseen
- Hoitamaan hyvin ja pitkäjänteisesti
- Jakamaan kokemansa
- Hakemaan apua

...Päämääränäni terveyden ylläpitäminen ja edistäminen, sairauksien ehkäiseminen, sairaiden parantaminen...

Kohtaaminen

Vuorovaikutuksessa nuoren kanssa

Hapuileva, epävarma, äänetön, vaativa, itsevarma,
vähättelevä, välinpitämätön,
pelokas, aggressiivinen,

harvoin uhkaava

Itsetuhoinen, huolehtiva

herkästi haavoittuva

Itsenäisesti pärjäävä

aikuisen apua tarvitseva

Perheen, ympäristön kipupisteiden ahdistama

... kunnioittaen humanistisia arvoja, toteuttaen sosiaalista oikeudenmukaisuutta
ja noudattaen yleisiä lääkärin etiikan periaatteita....

Tuki varttumisessa – Tuki hoidossa

- Vanhemmat
- Tuttu aikuinen
- Ammattitaitoinen hoitohenkilöstö
- Kaverit
- Koulu
- Media

... Yhteisössä vallitsevat eettiset käsitykset,
arvostukset ja käyttäytymisen säännöt, henkinen ryhti ja henkinen kestävyys...

Nuoren itsemääräämisoikeus

Nuoren oikeuksien kunnioitus, autonomia

Nuorelta lupa koskettaa, tutkia, hoitaa

Nuori kehitystasensa mukaisesti mukana päätöksissä

välittömät seuraamukset

pitkäaikaisvaikutukset

eri vaihtoehtojen harkinta

Vanhempien mukanaolo

toivottu, välttämätön, sitä ei ole, sitä ei tarvita

Nuori ei halua vanhempien tietävän

arvioitava vastaanotolla, ei ole 'luukku-asia'

mikä kiellon takana?

tiedon jakaminen saattaa nuoren vaaraan?

nuori on vaarassa – suojelun, hoivan tarpeessa?

Vanhemmat eivät halua lapsensa tietävän

vanhemmat haluavat puhua 'kahden kesken'

Luottamuksellisuus

Vaitiolovelvollisuus

Jos nuorella on henkilökohtaisia erityisasiota

- sovin nuoren kanssa, mistä asioista keskustelen yhdessä vanhempien kanssa
- kulttuurierot

Huomioin, mitä ja miten kirjaan sairauskertomukseen

- tutkimisen ja hoidon kannalta keskeiset asiat on kirjattava

Huomioin kenelle ja mitä lähetän jakeluna

- vai onko parasta etten lähetä lainkaan

Viranomaisten mukaantulo

- lastensuojelu, poliisi

... Osoittamaan toiminnallani olevani tehtävän vaatiman luottamuksen ja kunnioituksen arvoinen....

MIKÄ ON KASVATTANUT ja MITÄ VOISIMME TOISILTAMME OPPIA?

TIEDOT JA TAIDOT

Tunne nuoren kasvu ja kehityskulku
tunne nuoren sairaudet ja vammat
tunnista nuoren kipupisteet ja voimavarat
ennakoi tuleva

TYÖNTEKIJÄN SUBJEKTIIVISET EDELITYKSET

Eheys, positiivisuus
asenteettomuus, rohkeus
oman kehitystarinan tuntemus

NUOREN POTILAAN KOHTAAMINEN JA HOIDOSSA ONNISTUMINEN

Kuuntele, kysy, keskity, kerro, keskustele, kunnioita, kannusta, älä kaveraa

- olen asiantuntija
- pidän yllä ammattitaitoni, luotan taitoihini ja luotan nuoreen
- nuori itse on omien asioidensa asiantuntija kehitystasteensa mukaisesti

Jokaisen nuoren kertomus on myös minua kasvattava kasvun tarina

TYÖSKENTELYN EDELITYKSET

Olosuhteet
ilmapiiri
aika

AMMATILLISET HOITOKÄYTÄNNÖT

Sovitut työskentelytavat, hoitoprosessit
Tiedän kuka tekee kanssani yhteistyötä
Lastentaudit – Aikuisten taudit

ja elämä on kuitenkin jatkumo!

Oppia näkemään yli rajojen suuntaan ja
toiseen – hoitamaan yhteistyössä

Photo: Sami Parkkinen